

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60 / ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO / OGLASI PO CENIKU / POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150. POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA: V. VČITELJSKI TISKARNI / ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČVJEJO / POŠTNINA PLACANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Žrtve naše ideje.

FRAN SIAUS

član mestne „Orjune“ v Gružu

pogoden dne 16. aprila od zahrbtne krogle Hanao, izdihnil v naročju glavnega predsednika Orjune s klicem „Živela Jugoslavija“.

TOŠA RADOJČIN

član oblast. odbora Novi Sad in predsednik Orjune v Tovariševem

ubit od zahrbtne roke „Srnao“ dne 18. aprila v 34. letu svoje starosti.

Večnaja pamjat!

Naši grobovi.

Nasilje naših nasprotnikov, besnih v sru do jugoslovanke ideje, do narodnega in državnega edinstva, praznuje te dni triumf. Dva naša člana, Toša Radojčin, predsednik mestne organizacije v Tovariševu, in Franjo Siaus, član mestne organizacije v Gružu, sta postala žrtvi zločina početja naših separatistov proti nam, ki izpovedujemo evangelij narodnega edinstva, bratske sloge in nedeljivosti države.

Prvega je ubila zločina roka člana plemenske organizacije, ki si je na sramoto vrlega, poštenega in junaškega srbskega naroda nadela ime „Srbske narodne omladine“. Drugi pa je pal zadet od krogle, ki jo je izpalil Hrvat iz Dalmacije, Ivo Čubelić.

Čudno je pojmovanje ljudi, ki se imenujejo Srbe, pa streljajo na Srba, čuden je nacionalni čut Hrvata, ki ubija svojega soplemenjaka. Zgodovina nas sicer uči, da so jugoslovanski bratje že mnogokrat divjali z ognjem in mečem proti svojim soprobratom, ali vedno smo lahko še našli opravičbo za podobne čine, saj vemo, kolikim in kako pogubnim vplivom so bila izpostavljena naša plemena v pretekli dobi.

Odkar pa smo dosegli svobodo, bi bil čas, da prenehajo delovati ti tuji vplivi, da vsi zastavimo svoje sile v naš skupni prosep, kajti močna Jugoslavija pomeni jamstvo za sijajno in srečno življenje vseh treh plemen.

Jugoslovanski nacionalisti pa ne mislijo samo pasivno gledati od strani, kako jim zapeljanci more člana, javno in zahrbtno. Postavili se bomo v bran energično in bomo od države zahtevali, da štiti tudi državljane-Orjunaše pred napadi besnih separatistov. Naš srd se ne obrača toliko proti posameznim zavedenim

in nezavednim nasprotnikom našega pokreta, ker vemo, da se iz najhujšega plemenskega šovinista lahko napravi dobrega Jugoslavan, ako se mu da priliko, da se pouči o namerah in smotrih našega pokreta.

Naš srd se obrača proti tistim, ki vodijo ta ostudni boj proti narodni državi, ki zavajajo neuke mase z nesodobnimi gesli na poboje.

Vodje separatizma in stranke, ki uganjajo tako škodljivo politiko, so nam odgovorne za take obupane zločine posameznih pristašev. Teh se bomo držali in osveta za poboj naših članov bo naperjena proti njim.

Vsak pokret, ki je borben, kakor naš, zahteva žrtve. Žrtve posvete in utrde idejo, da se širi kot plamen med narod, ki občuti vso krivico prizadejano Orjunašem zavoljo njih dobrih namer.

Prelito kri obžalujemo, vemo pa, da bo obrodila stoter sad in da se bodo vsi pošteni obrnili od plemenskega separatizma, ki se skuša obdržati na površju s podobnimi sredstvi in metodami ter pomnožili vrste jugoslovanskega nacionalizma.

Ubitima žrtvama bomo ohranili trajen spomin, njih nasilna smrt nas bo vzpodbujala na vedno hujši odpor proti separatizmu, da končno dosežemo svrhu svojega apostolata.

Pri teh sveže nasutih grobovih dveh nasilno ubitih naših članov znova prisegamo na naš evangelij, vedoč, da smo nositelji misli, ki so jo naši najboljši moške vsih treh plemen in vseh časov nosili v srcu, jo javno izpovedovali ter zanjo umirali.

Sveta zapuščina naših dedov je ta misel, zato jo bomo kot hvaležni potomci izvedli do konca, pa naj stane kar hoče.

Za ta vzvišeni cilj smo pripravljani vsak čas dati tudi svojo kri!

Po državnozbornih volitvah na Primorskem.

(Dopis iz Primorja.)

Volilni boj je dobojevan, razburjenje se je poleglo in tako je prišel čas, ko moremo izreči brez ozira na desno in levo odkrito besedo o pomenu teh volitev za našo narodno stvar v Primorju. Hočemo pa jo izreči zato, ker smo prepričani, da je tu vsako olepšavanje, vsa-ko zakrivanje in potajevanje dejstev silno škodljivo, ker smo uverjeni, da more edino le resnica, čista in popolna resnica podati podlago za nadaljno uspešno narodno delo. Pričnemo naj torej z ugotovitvijo, da vse obljube ministrskega

predsednika Mussolinija zastopnika jugoslovanskega naroda v Primorju, dr. Wilfanu in dr. Besednjaku, da se bodo vršile volitve popolnoma zakonito, brez najmanjšega nasilja, niso bile vredne niti piškavega oreha. Resnica je, da ravno takih nasilstev, kakor so jih uganjali fašisti ob volitvah leta 1921, po Istri s poboji, umori in požigi, letos sicer ni bilo, ali zato pa si je fašizem, organiziran v »milici za narodno obrambo«, in poleg nje tudi še ves drugi fašistovski strankarski aparat izdelal popolnoma točen načrt, da

ali prepreči udeležbo jugoslovenskim volilcem pri volitvah, ali pa jih prisili, da glasujejo za fašistovsko listo. Ta načrt se je tudi točno izvrševal in izvršil vsepovsod. Tam, kjer se jugoslovanski volilci niso dali pregovoriti z obljubami, da bi glasovali za fašiste, so fašistovska milica in ž njo zvezane neuniformirane obožene fašistovske tolpe vdirale v stanovanja jugoslovenskih volilcev, jih ustavljale na cesti, pred voliščem in jim jemale volilne izkaznice, s katerimi so volili potem tisti, ki jih je »zakonito« pristopila volilna komisija. Kjer pa je naš narod prihajal v tako velikih skupinah na volišče, da je bil rop volilnih izkaznic nemogoč, so fašisti zasedli vhode v kraj, kjer se je nahajalo volišče, ter z gorjačami, samokresi, puškami in bombami razkropili jugoslovanske volilce. Če se omenimo dejstvo, da so volilne komisije pod predsedništvom fašistovskih predsednikov, ob izključitvi zastopnikov stranske liste ali pa tudi v njihovi prisotnosti in proti njihovim odločnim protestom razveljavljale jugoslovanske glasove tebi nič meni nič, celo zaradi tega, ker je bil na uradni glasovnici znak jugoslovanske liste preobrnjen, kar je bilo pač popolnoma neodvisno od volje volilcev, in če še dodamo, da je bilo vsepovsod groženje, da bo vlada z vso silo pritislila na občino, kjer ne bo primerno število fašistovskih glasov, da bodo odstavljani župani, da pride v občino vladni komisar, da se odvzame trgovcem in obrtnikom dovoljenja za izvrševanje trgovin in obrti, potem je slika o »zakonitosti« državnozbornih volitev v Primorju popolna.

Tako je torej prišlo, da je slovenska lista v primorskem volilnem okrožju dobila samo 29.531 glasov in ž njimi samo dva poslance, katera sta po pristetju preferenčnih glasov: dr. Engelbert Besednjak, ki je dobil 14.120 in dr. Josip Wilfan, ki je dobil 13.719 preferenčnih glasov.

Če sedaj primerjamo volilni izid letošnjih volitev z volilnim izidom iz leta 1921., moramo ugotoviti nezaveseljevo dejstvo, da smo v treh letih nazadovale od 48.784 na 29.531, torej za celih 19.253 glasov. Če dodamo, da je Beneška Slovenija, ki leta 1921. ni volila s primorskimi volilnimi okrožji, dala letos 406 glasov za slovensko listo, znaša torej izguba letošnjih volitev za našo narodno stvar v starem primorskem ozemlju 19.659 glasov. In ta številka je ogromna! Je pa še tem pomembnejša, če pogledamo, kam je šla vsa ta izguba.

Ugotavljač posamezne njene postavke, moramo predvsem pouda-

riti, da je izguba, ki gre na račun nasilstev, nasilnega preprečenja udeležbe pri volitvah sicer največjega pomena za številčni uspeh slovenske liste, za število poslancev, ki bi jih bila morala dobiti naša lista po vsej pravici, nikakor pa ne za presojo moralnega uspeha volitev za nas primorske Jugoslovane. Tu prihaja v poštev pač predvsem tistih dobrih 5000 fašistovskih glasov v tistih popolnoma naših občinah, kjer pri prejšnjih volitvah ni bilo skoraj ne duha ne sluha o glasovih za tedanjim italijansko-nacionalni blok, ki je nastopil v volilnem boju pod vodstvom fašistov. Če smo izgubili 15 tisoč glasov, ker je bila našim volilcem z dejanskim nasiljem ali kakršnimkoli strahovanjem preprečena udeležba pri volitvah, ali so bile razveljavljene njihove glasovnice, moremo še vedno reči, da so ti volilci bili in so naši, ker so se le vdali nasilju in vkljub svoji najboljši volji niso mogli izvršiti svoje narodne volilne dolžnosti. Če smo morda kakih tisoč glasov izgubili v prid komunistični listi, ta izguba tudi ne pomenja bogve kaj, ker končno slovenski in hrvatski komunisti vkljub svoji mednarodnosti vendarle še ostaja sin svojega naroda vsaj v jezikovnem prapranju. Ali nad 5000 fašistovskih glasov v popolnoma naših občinah, — skoraj 15 odstotkov vseh naših veljavnih glasov — pomenja, da se je fašistovska renegatska gnild v treh letih od zadnjih volitev sem tako razrastla celo po najzdravejšem delu našega narodnega telesa, da mora vzbujati ta pojav kar najresnejše pomisleke za bodočnost.

Vprašamo se le, kako je prišlo do tega pojava?

So tuptam po deželi državni nameščenci in drugi takšni od oblasti odvisni ljudje, ki največkrat celo niso sinovi našega naroda. Ti tvorijo seme fašizma. Okoli njih se zbere kopica domačih, največkrat ne ravno preveč čistih življev, katerim naj črna srajca zakriva njihovo črno preteklost. Potem prihajajo župan in občinski svetovalci, češ, da obvarujejo občino vladnega komisarja, občinski tajnik, ker »mora«, potem kak trgovec ali gostilničar, češ, da mu ne odvzamejo obrtnega dovoljenja, tuptam tudi učitelj, v redkih slučajih celo tudi duhovnik: tako imate v občini že svojih 25 do 30 fašistovskih glasov. Potem pa so prihajali agitatorji fašistovske stranke, ki so obetali ljudem zvezde z neba: vojno odškodnino, nove ceste, nove vodovode, popuste pri davkih in to in ono. Tako ste potem lahko videli, da je bilo n. pr. v Kanalski dolini na Koroškem komaj nekaj nad sto glasov za slovensko listo, za fašiste pa skoraj dva tisoč, ker se je delalo z

melioracijskimi obljubami. Tako je bilo v nekaterih krajih v Brdih, v suški okolici in na banjski planoti neprimerno veliko število fašistovskih glasov, ker so se slovenski volilci dali zapeljati po obljubah glede vojne odškodnine, kakor je v Vipavski dolini pač marsikdo tistih, ki je glasoval za fašiste, verjel obljubljenim davčnim popustom. V Istri so pele volilno pesem nove ceste in so jim prepevali vodovodi. V Velikih in Malih Munah je večina glasovala za fašiste, ker so zatrjevali, da je deželna komisija že določila primeren znesek za zgradbo novih potov. Seveda pa je potem prišlo tako, da je bila tozadevna prošnja rešena ravno narobe. Z dopisom od 5. aprila (dan pred volitvami), ki je bil oddan na pošto v Puli 7. aprila (dan po volitvah) in je prišel na svoj naslov 8. aprila, je javljala deželna komisija fašistovskim in nefašistovskim volilcem v Muna, da nima denarja za njihova pota, in če hočejo imeti boljše pota, naj si jih napravijo sami. In tako je z vsemi takimi obljubami.

Zdaj nam pa recite, kaj naj rečemo o narodni zavednosti, o narodni odpornosti, o narodni morali tistih naših volilcev, ki so zaradi takih obljub glasovali za fašistovsko listo? Recite nam, kaj naj rečemo o vseh tistih, ki so glasovali za to listo, da ne bi imeli ali oni sami materijelne škode, ali pa da bi obvarovali škodo občino ali kaj podobnega. Ni nam treba hoditi po zgled k južno-tirolskim Nemcem, da bi se naučili, kako si politično zrel narod izvoluje zmago pri volitvah, ni nam treba za zgled njihove narodne zavednosti, njihove odpornosti, njihove narodne morale, ker imamo take zgledne med nami samimi. Mislimo, da je bilo dovolj fašistovskega nasilja, sleparstev in obljub v Medani, pa je vendar slovenska lista vkljub gorjačam, revolverjem in krvi dobila 80 glasov, Mislimo, da ga ni bilo kmalu hujšega pritiska, kot je bil v Kanalu, kjer je bil sam največji fašistovski priganjač cavaliere ufficiale Peter-nelli občinski komisar, pa so Kanalski dali 357 glasov slovenski listi in samo 7 fašistov. Mislimo, da so fašisti nabljivali v Kobaridu toliko ognja in žvepla, kakor malokje drugje, a vendar so dobili samo 18 glasov, slovenska lista pa 230. Pa nam povejte sedaj, koga in kaj je reševalo 64 fašistovskih glasov v Črničah, 33 v Cepovani, 43 v Grgariu, 50 v Mirnu, 55 v Dornbergu, 83 v Štandreu, 43 v Trnovem, 64 v Vipavskem Križu, 30 v Temnici, 43 v Gralhovem, 31 v Batah, 20 v Dolu-Otljici, 36 v Gorjanskem 35 v Podkrajju, 24 v Pliskovici, 50 v Rihemburku, 32 v Šturjah, 42 v Vojščici, 73 v Vipavi, 20 na Colu itd., itd.?! Morda na-

LJUBLJANA, Mesni trg 5

O. BERNATOVIC

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

KAKOR ROŽA MED TRNJEM

se lahko smatra MILO „GAZELA“ ki po svoji nedosegljivi kakovosti prekaša vse druge proizvode.

Beli, čisti in varuje trpežnost perila!

IVAN ZAKOTNIK

mesni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska c. 46. Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

Advertisement for AUTO-OMNIBUSOV (Sauer in Fiat), osebni in tovarni avtomobili. Includes text: 'Znižane cene!', 'Automobilna prometna d. d.', 'Tel. 411. Ljubljana-Glince. Tel. 411.'

Advertisement for MODNA TRGOVINA A. Šinkovic NASL. K. SOSS. Ljubljana, Mesni trg 19. CENE ZMERNE!

Advertisement for Evgen Lovšin „RUDE IN KOVINE“ Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 15. En gros: Cink, svinec, železo, aluminij, kositer, baker, cinkova in pocinkana pločevina itd.

Advertisement for OBLEKE in moderni površniki. po zelo nizkih cenah v oblačilni industriji. A. KUNC, Ljubljana Gosposka ulica 7.

Advertisement for Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani. Tehnično vodstvo po oblastveno avtoriziranem gradbenem inženjerju.

Advertisement for „IDEAL“ Najboljši in najmodernejši pisalni stroj sedanjosti. The Rex Co., Ljubljana Gradišče št. 10. Telefon 268. Specijalna trgovina vseh pisarniških potrebščin.

Advertisement for FRAN ŠKAFAR mizarstvo s parno silo LJUBLJANA, Rimska cesta 16. Bogata zaloga po najnovšem slogu izdelanega raznovrstnega pohištva.

Advertisement for MERAKL barve, mastila, lake, kit, klej, emalle, čopiče in zameteno čisti firnež. Medic-Zankl d. z o. z. Maribor Ljubljana Novisad.

Advertisement for Modni salon M. SEDEJ-STRNAD Ljubljana, Prešernova ulica 3. francoske in dunajske modele. Prvovrstno domače delo. — Solidne cene.

Advertisement for Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

SVOJI K SVOJIM! Znižane cene za otroške vozičke. Novi modeli. Poslužujte se izdelkov domače tovarne, otroških vozičkov in dvokoles. TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Advertisement for PETER KOZINA & Ko. Najnovejši izdelek ORIGINAL GOODYEAR WELTSHOE za gospode. — Za dame lahke galanterijske čevlje najboljši kvalitet v najmodernejših oblikah. — Izdeluje sedaj tudi higijenične čevlje za otroke.

Advertisement for Vozi brez bencina! Vozi z ogljem! Adaptiraj svoj avto, traktor ali stabilni motor s patent. HAG - generatorjem! JUGO-HAG LJUBLJANA, Bohoričeva ulica št. 24. Telefon šte. 560.